FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI
(SEDE KOSTITUZZJONALI)

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM it-Tnejn, 9 t'Ottubru, 2001

Kaw\a Nru: 1.
Rikors Numru 6/01JRM

Dottor Harry VASSALLO

vs

Onorevoli PRIM MINISTRU b]ala Kap Esekuttiv tal-Gvern kif rappre\entat mill-Avukat {enerali u, b'Degriet tas-27 ta' Frar, 2001, t]allew jintervjenu fil-kaw\a l-Avukat Dottor Toni Abela u Charmaine |ammit

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors imressaq fid-19 ta' Frar, 2001, li bih ir-rikorrent stqarr:

Illi huwa jrid jipprevalixxi ru]u mid-dritt mog]ti lilu mill-Kostituzzjoni ta' Malta permezz ta' Artikolu 116 ta' l-istess Kostituzzjoni ta' Malta sabiex iressaq l-ilment tieg]u;

Illi Artikolu 1 subin`i\ (3) paragrafu (e) tal-Kostituzzjoni ta' Malta jipprovdi li:

It-tarznari tar-Repubblika ta' Malta jintu\aw g]al skopijiet (kummer`jali) `ivili, i\da jistg]u ukoll jintu\aw, f'limiti ra[onevoli ta' \mien u g]add, g]at-tiswija ta' bastimenti militari li jkunu tpo[[ew f'qag]da li ma jistg]ux ji[[ieldu jew g]all-bini ta' vapuri; u skond il-prin`ipji tan-non-allineament l-imsemmija tarznari ji[u m`a]]da lill-bastimenti militari ta\-\ew[superpotenzi.

Illi llum il-[urnata l-kliem "\ew[superpotenzi" m'g]adux jag]mel sens attwali u qed ji\vesti l-klawsola li jifforma parti minnha minn kull sens [uridiku;

Illi per konsegwenza l-klawsola su`itata "*u skond il-prin`ipji ta' non-allineament l-imsemmija tarznari ji[u m`a]]da lill-bastimenti militari ta\-\ew[superpotenzi*" hija nulla u bla effett fil-li[i.

G]alhekk huwa talab li din il-Qorti:

1. Tiddikjara li l-klawsola li taqra "*u skond il-prin`ipji ta' non-allineament l-imsemmija tarznari ji[u m`a]]da lill-bastimenti militari ta\-\ew[superpotenzi*" hija nulla u bla effett fil-li[i, u

2. Tag]ti dawk l-ordnijiet li jidhrilha xierqa u opportuni sabiex tkun tista' ting]ata interpretazzjoni xierqa tal-klawsola `itata tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

Rat id-Degriet tag]ha tat-22 ta' Frar, 2001;

Rat it-Twe[iba mressqa fit-22 ta' Frar, 2001, mill-intimat fejn qal:

1. Illi l-fatt li r-rikorrent ma mexxiex skond l-artikoli 161, 181B u 460 tal-Kap 12 jista' jo]loq diffikultajiet lil dan il-pro`ess;

2. Illi wkoll jidher illi r-*ratio legis* ta' l-artikolu 116 tal-Kostituzzjoni hu biex jitne]]a l-]tie[a ta' interess [uridiku f'ka\i ta' invalidita' kostituzzjonali ta' li[i, g]alkemm jidher illi s-sens gramatikali tal-provvediment hu mod ie]or, g]aldaqstant l-esponent jistieden lill-Qorti biex tinvestiga dan l-aspett ta' dina l-kaw\a;

3. Illi, fil-mertu, fil-waqt li l-esponenti jaqbel illi wa]da mis-superpotenzi msemmija fl-artikolu 1(3)(e) tal-Kostituzzjoni ma g]adhiex te\isti u g]alhekk il-prin`ipju ta' non-allineament u l-parti tal-istess artikolu attakata mir-rikorrenti ma g]adhiex vi[enti u applikabbli, ma jistax jing]ad illi l-istess parti ta' l-imsemmi artikolu kienet jew hi nulla, u l-esponent jistieden lill-Qorti tidde`iedi u tilqa' t-talbiet attri`i limitatament f'dak is-sens;

Rat ir-Rikors imressaq fis-27 ta' Frar, 2001, mill-Avukat Dottor Toni Abela u Charmaine |ammit li bih, g]ar-ra[unijiet hemm imsemmija, huma talbu li jit]allew jid]lu fil-kaw\a skond il-li[i u li jag]mlu s-sottomissjonijiet tag]hom;

Rat id-degriet tag]ha tas-27 ta' Frar, 2001, li bih, wara li semg]et lill-partijiet, laqg]et it-talba tal-imsemmija Avukat Toni Abela u Charmaine |ammit biex jid]lu fil-pro`eduri;

Rat il-verbal tas-smig] tas-27 ta' Frar, 2001;

Rat ir-Rikors imressaq mill-intimat fl-1 ta' Marzu, 2001, li jitlob li jressaq Nota bi twe[iba g]ar-rikors tal-intervenuti fil-ka\;

Rat id-Degriet tag]ha ta' dak inhar stess li bih `a]det it-talba tal-intimat li jressaq l-imsemmija Nota;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-intervenuti fil-ka\ imressqa fis-26 ta' Marzu, 2001;

Rat in-Nota ta' Osservazzjonijiet imressqa fil-5 t'April, 2001, mill-intimat bi twe[iba g]al dik tal-intervenuti fil-ka\;

Rat in-Nota ta' Osservazzjonijiet imressqa mir-rikorrent fit-18 t'April, 2001;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar il-pre[udizzjali preliminari tal-ka\, b'mod partikolari (a) il-kwestjoni tat-tempestivita' tal-azzjoni pre\enti fid-dawl tad-disposizzjonijiet tal-artikolu 460 tal-Kap 12; u (b) l-kwestjoni tal-irritwalita' tal-pro`edura u\ata mir-rikorrent biex tinbeda din l-azzjoni;

Rat id-Degrieti tag]ha tas-7 ta' Mejju, 2001, u tal-21 ta' {unju, 2001, li bihom]alliet il-ka\ g]ad-de`i\joni dwar l-imsemmija punti pro`edurali;

Ikkunsidrat:

Illi l-kwestjoni dwar dawn il-punti pro`edurali tqanqlet mill-intimat innifsu fit-twe[iba tieg]u g]ar-rikors promotur, flimkien mal-kwestjoni ta' min kellu jitqies b]ala l-intimat xieraq (liema sitwazzjoni [iet regolari\\ata waqt is-smig] bil-bidla fl-atti tar-Rikors). G]alkemm l-intimat ma ressaqx dawn il-punti b]ala o[[ezzjoni jew e``ezzjoni formali, xela lir-rikorrent li dawk id-disposizzjonijiet ma]arishomx, u, g]alhekk tefa' fuq il-Qorti l-]tie[a li tindaga jekk id-"diffikultajiet" imsemmija minnu jag]mlux effett fuq il-pro`ediment kollu jew humiex ta' xkiel g]all-mixi 'l quddiem tal-ka\. Ta' min jg]id li t-tliet artikoli msemmija mill-intimat - ji[ifieri l-artikolu 161, 181B u 460 tal-Kap 12 - jitkellmu dwar regoli ta' pro`edura;

Illi, min-na]a tag]hom, l-intervenuti fil-ka\ jis]qu li l-Qorti ma tistax tinjora li tqis minn rajha dawn in-nuqqasijiet, ukoll kieku ma n[ibditilhiex l-attenzjoni tag]ha dwarhom minn xi wa]da mill-partijiet;

Illi, kif jg]id ir-rikorrent innifsu fil-bidunett tar-Rikors tieg]u, huwa kien qieg]ed ju\a l-jedd tieg]u li jressaq din l-azzjoni bis-sa]]a tal-artikolu 116 tal-Kostituzzjoni, azzjoni li hija mag]rufa wkoll b]ala l-*actio popolaris* u li hija ma]suba biex persuna tattakka l-validita' ta' xi li[i g]al kull ra[uni]lief g]al xi inkonsistenza ma' xi disposizzjoni li tinsab f'Kapitolu IV tal-istess Kostituzzjoni;

Illi b'din l-azzjoni, ir-rikorrent qieg]ed ifittex dikjarazzjoni li parti mill-artikolu 1(3) tal-Kostituzzjoni huwa null u bla effett fil-li[i, mhux fis-sens li jmur kontra l-istess Kostituzzjoni (g]ax mhux ma]sub li xi parti mill-Kostituzzjoni tista' titqies kontra l-Kostituzzjoni) i\da fis-sens li legalment dak l-artikolu huwa msejjes fuq kun`ett li m'g]adux jag]mel sens fil-qafas [uridiku tallum ta]t id-Dritt Internazzjonali. Din l-azzjoni ma tirrigwardax ka\ ta' allegat ksur ta' jeddijiet jew libertajiet fondamentali tal-individwu kif mifhuma fil-Kostituzzjoni ta' Malta;

Illi l-Qorti tqis li huwa ta' siwi kbir li dawn il-punti jin\ammu quddiem g]ajnejha biex tista' tasal g]al soluzzjoni tal-kwestjonijiet preliminari li jinsabu quddiemha;

Illi, min]abba f'hekk, din id-de`i\joni se' tkun kollha kemm hi msejsa fuq aspetti tekni`i ta' pro`edura li ma jolqtux lanqas remotament il-fondatezza jew le tat-talba tar-rikorrent mertu, li, madankollu, ma jistax jibda ji[i kunsidrat qabel ma jing]elbu dawn l-inda[ni pro`edurali li tabilfors iridu ji[u miflija qabel ma l-Qorti tista' tg]addi 'l quddiem g]as-smig] tal-ka\;

Illi tnejn huma dawn il-punti, u ji[ifieri, (a) il-kwestjoni tat-tempestivita' ta' dawn il-pro`eduri u (b) ir-ritwalita' tag]hom;

A) Il-kwestjoni tat-tempestivita' tal-azzjoni:

Illi dan il-punt jirreferi g]al dak li jiddisponi l-artikolu 460 tal-Kap 12, u ji[ifieri li ebda azzjoni me]uda kontra l-Gvern jew awtorita' ma tista tinbeda jew tissokta jekk kemm-il darba ma

jkunu g]addew minn tal-anqas g]axart ijiem minn mindu l-Gvern jew awtorita' jkunu [ew notifikati b'att [udizzjarju li jinterpellahom jag]mlu (jew ma jag]mlux) dak li l-attur iressaq b]ala pretensjoni fl-azzjoni tieg]u. Din ir-regola ma tapplikax fil-pro`eduri msemmija b'mod tassattiv fis-subartikolu (2) tal-imsemmi artikolu 460;

Illi l-imsemmi artikolu huwa privile[[pro`edurali mog]ti lill-Gvern f'kaw\i li fihom ikun im]arrek u [ie mfisser b]ala regola ta' ordni pubbliku, u japplika g]al kull g]amla ta' att [udizzjarju li bih jinbdew pro`edimenti kontra l-Gvern. G]alkemm idda]]al fis-sistema pro`edurali Malti bl-Att VII tal-1981, re[a' [ie mibdul xi ftit bil-bidliet li se]]ew bl-Att XXIV tal-1995, i\da mhux b'mod radikali;

Illi l-imsemmi privile[[, jekk ma jit]arisx, iwassal g]an-nullita' tal-azzjoni li tkun ittie]det bi ksur tieg]u. Din in-nullita' tqieset b]ala wa]da assoluta u li tista' titqajjem mill-Qorti *ex ufficio*[1];

Illi l-intimat Avukat {enerali jg]id li dak l-artikolu jag]ti drittijiet lill-Gvern fi pro`eduri biex i]arsuh minn perikolu li ma jkunx jista' jiddefendi lilu nnifsu kif jixraq. F'dan il-ka\, l-ebda pre[udizzju ma [[arrab mill-Gvern bl-azzjoni tar-rikorrent u g]alhekk g]a\el li ma jinvokax l-imsemmi privile[[b]ala e``ezzjoni, u dan g]aliex jg]id li t-tmexxija 'l quddiem ta' din l-azzjoni kienet [iet im]abbra pubblikament minn jiem qabel u g]alhekk il-Gvern kellu \-\mien li kellu b\onn biex i]ejji l-ka\ tieg]u;

Illi huwa jg]id li dan g]amlu wkoll biex il-Qorti tkun tista' tg]addi biex tqis il-mertu ewlieni tat-talba tar-rikorrent minflok "tin]ela f'formali\mu tg]arbel kwestjonijiet pro`edurali". Il-Qorti mhix fer]ana wisq b'din ir-rimarka u tixtieq temmen li kienet g]a\la mhux meqjusa ta' fra\i, li biha l-intimat ma jridx ifisser li, f'dan il-ka\, qieg]ed jipprova ja[evola lill-Qorti jew, g]all-kuntrarju, li fl-g]add imdaqqas ta' ka\ijiet o]rajn fejn jinvoka dan il-privile[[(u dan f'kaw\i li jistg]u jkunu ta' siwi legali kbir b]al dan pre\enti) ma jkunx qieg]ed jag]mel dan

[1] Ara P.A. FGC: **7.5.1999** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Dominic Savio Spiteri vs Onor. Prim Ministru et***

bil-]sieb li jara l-qrati jin]lew fil-formali\mi. Dan l-atte[[ament, jekk kellu jkun minnu, jista' fa`ilment jag]ti ra[un g]all-argument imqanqal mill-intervenuti, u ji[ifieri li l-g]a\la ta' rinunzja g]all-privile[[tista' tkun diskriminatorja;

Illi r-rikorrent, min-na]a tieg]u, jg]id li ladarba dak il-privile[[jispetta fil-li[i lill-Gvern, u ladarba n-nullita' li j[ib in-nuqqas ta']arsien ta' dak l-artikolu ma tqanqlitx mill-intimat mill-bidu, allura japplika d-dispost tal-artikolu 789(2) tal-Kap 12, u g]alhekk g]andha titqies b]ala e``ezzjoni li [iet rinunzjata;

Illi, minbarra dan, ir-rikorrent jis]aq li dan il-privile[[jista' ji[i invokat biss mill-Gvern, u l-ebda parti o]ra fil-kaw\a ma tista' ssemmih hi jew issej]u favuriha[2];

Illi l-Qorti tag]raf li kien hemm \mien meta l-fehma tal-Qrati kienet sa]ansitra li att [udizzjarju mressaq b]ala bidu ta' kaw\a kontra l-Gvern li ma jintweriex li kien pre`edut minn ittra uffi`jali jew protest kif jing]ad fl-artikolu 460, mhux biss huwa null imma inestistenti g]ax ir-Re[istratur ma jmissux imqar jilqag]hom meta jitressqu quddiemu[3]. Minbarra dan, ing]ad li, proprju min]abba l-kliem u\at fl-artikolu in kwestjoni, n-nullita' li j[ib in-nuqqas ta']arsien tal-pro`edura li g]andha ssir qabel ma jin[ieb 'l quddiem l-att ta`-`itazzjoni hija wa]da assoluta li mhix sanabbli tal-pro`ediment kollu mhux biss fil-konfront tal-Gvern im]arrek imma wkoll, jekk ikun il-ka\, fil-konfront tal-im]arrkin l-o]rajn ukoll, anke jekk dawn ma jistg]ux minn jeddhom jinvokaw dak il-privile[[f'isimhom;

Illi tibqa' kwestjoni problematika jekk il-parti m]arrka li hija l-Gvern jew l-awtorita' li tkun, tistax tirrinunzja g]al dak il-privile[[pro`edurali u l-kaw\a tissokta bis-smig], u dan jing]ad i\jed u i\jed meta l-parti nnifisha tg]id li bil-pro`edura b'kollox ma soffriet l-ebda pre[udizzju fid-difi\a tal-ka\ tag]ha;

Illi wara li qieset il-konsiderazzjonijiet kollha li g]adhom kemm saru, il-Qorti hija tal-fehma li l-privile[[li l-li[i tag]ti lill-

---

[2] Ara P.A. :**25.1.1991** fil-kaw\a fl-ismijiet ***I. Calleja et vs G. Spiteri et*** (Kollez. Vol: **LXXV.iii.666**)
[3] Ara P.A. FGC: **22.6.1992** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Dr. Louis Vella et vs Ronald Grech et***

Gvern huwa jedd li l-Gvern jista' jgawdi imma li ma jistax jirrinunzja g]alih. Dan jing]ad ilg]aliex kliem il-li[i hu tant drastiku u skjett fit-tifsila tieg]u, li ladarba l-li[i tg]id li ebda att li bih jinbdew xi pro`edimenti ma jista' ji[i ppre\entat fin-nuqqas ta' interpellazzjoni preventiva, dan ikun ifisser sitwazzjoni fejn il-mixi 'l quddiem ta' dak il-pro`ediment ma jkunx jiddependi mir-rieda jew mir-rinunzja tal-parti m]arrka, imma mill-kostatazzjoni li trid tag]mel il-Qorti biex tara li d-disposizzjonijiet tal-li[i jkunu [ew im]arsa;

Illi, fil-ka\ pre\enti, kemm mill-atti nnifishom u kif ukoll mill-istqarrija li jag]mel l-intimat , jo]ro[`ar li r-rikorrent naqas li jinterpella lill-istess intimat b'att [udizzjarju li kien fih imfissra b'mod `ar il-pretensjoni jew it-talba li qeg]da ssir fir-Rikors tal-lum;

B) Il-kwestjoni tal-irritwalita' tal-azzjoni:

Illi min]abba li, kif ing]ad di[a' i\jed 'il fuq u kif jaqblu l-partijiet, din l-azzjoni mhix wa]da li taqa' ta]t il-pro`edimenti ma]suba fl-artikolu 46(1) tal-Kostituzzjoni, ma japplikawx g]aliha d-disposizzjonijiet tal-Avvi\ Legali 35 tal-1993 (li da]al minflok l-Avvi\ Legali 48 tal-1964) li jistabilixxu l-g]amla tal-att li g]andu jitressaq f'pro`eduri b]al dawn. F'dak il-ka\, il-li[i tg]id bla tlaqlieq li l-pro`edura ma]suba trid titressaq b'Rikors;

Illi l-Kodi`i ta' Organi\\azzjoni u Pro`edura ~ivili ta' Malta jg]id li ordinarjament il-pro`edimenti jitmexxew b'~itazzjoni[4], filwaqt li jistg]u jitmexxew b'rikors dawk il-pro`eduri li huwa hekk preskritt dwarhom bi jew skond xi li[i;

Illi l-li[i tg]id ukoll li filwaqt li jkun hemm nullita' jekk kaw\a illi jmissha tin[ieb b'`itazzjoni (jew, f'ka\ ta' appell, b'rikors ta' appell) tin[ieb b'xi att ie]or[5], ma hemmx nullita' jekk kaw\a li jmissha tin[ieb b'rikors minflok tin[ieb b'`itazzjoni[6]. Fi\-\ew[

[4] Art 161(1) tal-Kap 12
[5] Art 164(1)
[6] Art 164(2)

ka\ijiet imsemmija hawn, il-li[i tag]mel kwalifiki. Dawn huma : (a) li r-regola dwar il-pro`eduri li jmisshom jitressqu b'`itazzjoni hija bla]sara g]al dak li tipprovdi l-li[i nnifisha band'o]ra[7] dwar is-setg]a tal-qorti li tordna jew tag]ti li jsir tibdil fl-iskritturi; (b) li, fil-ka\ fejn azzjoni tinbeda b'`itazzjoni minflok b'rikors, il-Qorti tista' tordna lill-attur ibiddel l-att, imma (`) ma tistax tordna din il-bidla fil-ka\i fejn xi li[i o]ra tg]id li l-pro`eduri jridu jinbdew b'rikors; u (d) li l-li[i tu\a kejl differenti bejn nullita' min]abba forma fejn il-pro`edura jmissha tin[ieb b'`itazzjoni (u tin[ieb b'att ie]or) u n-nullita' min]abba forma fejn il-pro`edura jmissha tin[ieb b'rikors u minflok tin[ieb b'att ie]or;

Illi huwa prin`ipju wkoll li, fi kwestjonijiet ta' forma tal-att, g]andha tapplika l-massima *ut magis res valeat quam pereat*, u g]alhekk, fejn jista' l-att li bih tin[ieb kaw\a (u, g]alhekk b'konsegwenza t'hekk, il-kaw\a nnifisha) g]andu ji[i salvat jekk kemm-il darba biex tag]mel dan ma tiksirx xi vot espress tal-li[i[8];

Illi b]ala kriterju ta' meta n-nullita' ta' att [udizzjarju hija s-sanzjoni applikabbli g]al att li jkun nieqes mill-validita', il-Qorti taqbel ma' dik il-linja ta' de`i\jonijiet tal-qrati tag]na li tg]id li biex is-soluzzjoni tan-nullita' ta' att ti[i applikata je]tie[li jirrikorru l-elementi tal-inevitabilita' tan-nullita' li ma tistax ti[i injorata ming]ajr ma to]loq pre[udizzju gravi g]all-parti li lilha jkun indirizzat dak l-att[9];

Illi, min-na]a l-o]ra, hija daqstant siewja u f'lokha dik il-bixra ta' de`i\jonijiet li tqis li filwaqt li l-formali\mu fl-atti tal-qorti g]andu jitnaqqas g]al dak li huwa tassew me]tie[, fejn hemm li[i li hija `ara u espressa dawn il-formalitajiet m'g]andhomx ji[u mwarrba g]al xejn b'xejn u bla konsegwenzi[10]

---

[7] Art 175(1)

[8] Ara App. **4.12.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***A. Portelli vs Dr. R. Farru[ia*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.1307**)

[9] App. ~iv.: **14.11.1994** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Joseph Bor[et vs Alice Grech et*** (Kollez. Vol: **LXXVIII.ii.368**)

[10] Ara, per e\empju, App.: **31.5.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Saviour Falzon vs Chairman Awtorita' tal-Ippjanar noe***

Illi, fil-ka\ pre\enti, jidher li, f'dan l-istadju l-partijiet kollha jaqblu li l-g]a\la tar-rikors b]ala l-att promotur ta' din l-azzjoni ma kienx dak rakkomandat. I\da filwaqt li r-rikorrent u l-intimat jg]idu li dan jista' jkun rimedjat billi l-Qorti tordna li l-att jinbidel b'ie]or, l-intervenuti fil-kaw\a huma tal-fehma s]i]a li l-att huwa null b'mod assolut u ma jistax jing]ata]ajja [dida b'sempli`i bidla;

Illi l-Qorti g]alhekk trid tqis jekk, indipendentement minn dak li qanqlu l-intervenuti, ka\ li jaqa' bi ksur tal-artikolu 164(1) i]allix lill-Qorti l-g]a\la li tqis il-kwestjoni minn rajha u jekk jag]tihiex setg]a li tirrimedja biex issalva l-azzjoni;

Illi l-Qorti tifhem illi l-ka\ijiet li fihom l-e``ezzjoni tan-nullita' ta' atti [udizzjarji jistg]u jing]ataw huma dawk imsemmija fis-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789 tal-Kapitolu 12 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Illi l-erba' (4) `irkostanzi msemmija f'dak l-artikolu huma tassattivi, fis-sens li biex dik l-e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju tirnexxi, trid bilfors taqa' ta]t il-parametri ta' xi wa]da mill-imsemmija `irkostanzi;

Illi, minbarra dan, bis-sa]]a tal-bidliet li saru fil-li[i bl-Att XXIV tal-1995, l-e``ezzjoni ma tirnexxix lanqas (fejn mhix imsejsa fuq il-]ru[tal-att [udizzjarju minn qorti li mhix kompetenti) jekk in-nuqqas jew ksur ikunu jistg]u jissewwew ta]t kull disposizzjoni o]ra tal-ligi. Tifsira tajba ta' din id-disposizzjoni, flimkien ma' l-isfond li fih il-le[islatur wera li ried iqeg]dha, hija mog]tija f'sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-kaw\a fl-ismijiet *Salvino Busuttil et vs Agostino Baldacchino*[11];

Illi, f'dan il-ka\, il-li[i qeg]da tag]mel riferenza g]all-bidliet illi jistg]u jsiru f'att [udizzjarju bis-sa]]a tal-artikolu 175 tal-Kapitolu 12, ukoll kif mibdul fl-1995;

---

[11] **28.1.1998** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.30**)

Illi l-li[i tipprovdi ukoll li att [udizzjarju, mag]mul bis-sa]]a ta' att null jew li [ej minn att null, huwa null ukoll[12];

Illi f'dan il-ka\, jidher li l-kwestjoni trid ti[i meqjusa fid-dawl tal-paragrafi (a), (`) u (d) tas-sub-in`i\ (1) tal-artikolu 789 tal-Kap 12;

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`izjonijiet tal-Qrati tag]na, id-distinzjoni bejn nullita' mtellg]a ta]t il-paragrafu (`) u dik ta]t il-paragrafu (d) tas-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789, tikkonsisti fil-fatt li, f'tat-tieni, l-att [udizzjarju jkun milqut minn nuqqas ta' partikolarita' essenzjali me]tie[a mil-li[i, u mhux "sempli`i" ksur tal-forma preskritta[13];

Illi, mal-medda tas-snin, issawret it-tejorija mag]rufa b]ala "tal-ekwipollenti" li nisslet il-prin`ipju li m'hijiex me]tie[a l-ebda g]amla tassativa ta' forma g]all-proposizzjoni ta' azzjoni[14], b'mod li `itazzjoni g]andha titwaqqa' biss g]al ra[unijiet gravi[15];

Illi jrid jing]ad ukoll li fil-ka\ ta' nullita' fejn hemm ksur tal-forma me]tie[a, il-li[i tipprovdi[16] li din l-e``ezzjoni tintlaqa' fejn, g]alkemm il-ksur ma jkunx ta]t piena ta' nullita', ikun [ab lill-parti li ressqet l-e``ezzjoni pre[udizzju li ma jistax jitne]]a jekk mhux billi l-att ji[i annullat;

Illi applikati dawn il-premessi g]all-ka\ li g]andha quddiemha, il-Qorti tqis li filwaqt li huwa minnu li l-formali\mu pro`edurali jista' jo]noq l-g]an ewlieni li jsir il-]aqq fuq is-sustanza u l-mertu tal-ka\, ma jistax jing]ad li r-regoli tal-pro`edura qeg]din fil-kodi`i b]ala ti\jina kosmetika biex to]loq damma ta' regoli li jimpressjonaw imma li ma jiswew g]al xejn. Il-]arsien tal-pro`edura huwa l-garanzija li r-regoli tal-amministrazzjoni

---

[12] Art. 98 tal-Kap 12

[13] P.A. C.S.: **4.11.1988** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Galea vs Pawlu Cuschieri***

[14] P.A. : **9.3.1965** fil-kaw\a fl-ismijiet ***M. Muscat noe vs Dr. J. Cassar et noe.*** (Kollez. Vol: **XLIX.ii.809**) u s-sentenzi hemm imsemmija

[15] App. ~iv.: **20.2.1935** fil-kaw\a fl-ismijiet ***R. Merola pro. Et vs S. Caruso*** (Kollez. Vol: **XXIX.i.106**)

[16] Art. 789(1)(`)

tal-[ustizzja jkunu disponibbli g]al kul]add indaqs u mag]rufa u m]addmin bla distinzjoni[17];

Illi meta wie]ed i]ares lejn l-artikolu 164 tal-Kap 12, isib li dan huwa kategoriku fid-dikjarazzjoni li kaw\a li jmissha n[iebet b'`itazzjoni u, minflok, tin[ieb b'xi g]amla o]ra ta' att [udizzjarju hija nulla. Din hija nullita' dikjarata mil-li[i nnifisha. Imma dak l-artikolu huwa su[[ett g]ad-disposizzjonijiet tal-artikolu 175 tal-istess Kodi`i, li, kif ing]ad di[a', jfisser kif u f'liema `irkostanzi l-Qorti tista' tilqa' talba biex skrittura ti[i mibdula jew sa]ansitra sostitwita b'o]ra;

Illi huwa evidenti li l-artikolu 164(1) jirreferi biss g]an-nullita' fil-forma tal-att, ji[ifieri differenti minn dik in-nullita' li tista', per e\empju, tirrisulta min-nuqqas ta']arsien tal-artikolu 156 fejn l-att u\at ikun wie]ed xieraq imma nieqes minn xi partikolarita' me]tie[a. Min-na]a l-o]ra, l-le[islatur ma ttrattax il-ka\ ta' azzjonijiet li jinbdew b'rikors meta suppost inbdew b'`itazzjoni u azzjonijiet li jinbdew b'`itazzjoni meta suppost inbdew b'rikors bl-istess mod. Kieku ma kienx hemm g]alfejn jesisti s-subartikolu (2) ta' dak l-artikolu. Mela, wa]edha to]ro[il-mistoqsija, g]aliex u safejn irid il-le[islatur li att null ta]t l-artikolu 164(1) ji[i su[[ett g]ad-disposizzjonijiet tal-artikolu 175 li, fil-qofol u l-effett tieg]u, jixbah lil dak li jista' jse]] bit-t]addim tal-artikolu 164(2) fil-ka\ ta' pro`edura li suppost imissha tinbeda bir-rikors? U t-tieni mistoqsija hi, jekk l-artikolu 164 jistabilixxi nullita' min]abba nuqqas ta' ]arsien tal-forma me]tie[a fl-att, x'rabta g]andu dak l-artikolu jekk b'sempli`i talba ta]t l-artikolu 175 jista' jsir bdil biex titne]]a dik in-nullita'?;

Illi l-intervenuti fil-ka\ pre\enti, waqt is-sottomissjonijiet tag]hom bil-fomm, ressqu s-su[[eriment interessanti biex jg]idu li l-artikolu 175 japplika g]al dawk l-iskritturi (li m'humiex ne`essarjament atti [udizzjarji) f'kaw\a li m'humiex l-att li bih il-kaw\a tinbeda, imma g]al dawk l-atti li jsegwuh. Kemm hu hekk, il-kelma w\ata fit-test ingli\ tal-li[i hija

[17] App. :**5.10.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Galea vs Kmandant tat-Task Force et*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.543**)

"*pleadings*". Il-Qorti, g]alkemm tara]jiel ta' sens f'dan is-su[[eriment, ma ta]sibx madankollu li l-li[i tista' titfisser sewwa b'dan il-mod. Apparti l-fatt li, fil-prattika, il-Qrati ilhom \mien twil jilqg]u talbiet ta]t l-artikolu 175 biex jibdlu partijiet ta' atti ta' `itazzjoni, ma jistax ikun li dak l-artikolu japplika biss g]al skritturi mressqin wara li jkun in[ieb l-att promotur g]aliex dan iwassal g]all-konsegwenza li att f'kaw\a jista' jinbidel u ma ji[ix jaqbel jew jikkorrispondi mal-att ta`-`itazzjoni;

Illi din il-Qorti fittxet li tifhem il-portata tal-artikolu 175 kif tassew tapplika g]al ka\ b]al dan u waslet g]all-fehma li meta dak l-artikolu jirreferi g]al g]add ta' `irkostanzi li ta]thom jista' jsir bdil fl-atti, dan japplika g]al dawk il-bidliet li, kbar kemm huma kbar, ma jibdlux att li hu g]al kollox]a\in f'wie]ed tajjeb jew konformi mal-li[i. Il-mira ta' dak l-artikolu m'hijiex dik li tawtori\\a l-korrezzjoni f'ka\ ta' totali omissjoni, li twassal biex tibdel]a[a li hija g]al kollox nieqsa u difettu\a f']a[a li tiswa. Huwa f'dan is-sens li dak l-artikolu [ie mfisser f'xi w]ud mid-de`i\jonijiet ta' l-a]]ar \minijiet mill-qrati tag]na[18]. Il-Qorti tqis li meta l-artikolu 175 jistabilixxi b]ala limitu "l-azzjoni fis-sustanza" jkun qieg]ed ifisser ukoll dik i`-`irkostanza fejn azzjoni hija irrita g]aliex mi[juba b'att li mhux dak xieraq skond il-li[i. Fi kliem ie]or, il-Qorti qeg]da tqis li l-artikolu 164(1) g]andu jinftehem li jfisser li, g]alkemm hemm `irkostanzi fejn att li bih tinbeda l-kaw\a jista' ji[i msewwi, dan japplika biss jekk dak l-att innifsu jista' jissewwa bla ma b'daqshekk ikun qieg]ed jing]ata bidu mill-[did g]al azzjoni li ma kinitx fir-rejalta' tesisti qabel;

Illi, meta wie]ed jara x'inhuma l-]ti[iet pro`edurali li l-Kodi`i jg]id li g]andhom ji[u m]arsa meta tintu\a l-pro`edura b'att ta`-`itazzjoni[19], g]andu jsib li mhux lakemm wie]ed jordna li r-rikors ji[i sostitwit b'att ta`-`itazzjoni, g]ax b'daqshekk in-nullita' tibqa' hemm, min]abba li `itazzjoni bla dikjarazzjoni ma]lufa hija fiha nnifisha att null. |gur li ma kinitx il-fehma tal-le[islatur li jag]ti lill-Qorti s-setg]a li tordna bidla f'att (null)

---

[18] Ara, per e\empju, P.A. G.V: **29.3.1999** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gladys Magri et vs Balkan Bulgarian Co. Ltd***

[19] Ara artt. 155 u 156 tal-Kap 12

jew is-sostituzzjoni tieg]u b'att ie]or null. U jekk dak li je]tie[li jsir biex l-att ji[i salvat jissarraf prattikament fil-ftu] mill-[did tal-azzjoni, bil-pro`eduri kollha preliminari li jridu ji[u m]arsa, x'jifdal tassew x'wie]ed isalva f'dak l-att?;

Illi, g]alhekk ukoll, il-Qorti tqis li lanqas jista' jid]ol fis-se]] dak li jg]id il-*proviso* tal-artikolu 789(1), meta l-att li bih tinbeda l-kaw\a jirri\ulta li hu g]al kollox ineffika`i biex tinbeda, b]al fil-ka\ pre\enti. U, ukoll kieku trid, lanqas tista' l-Qorti tilqa' stedina b]alma g]amlilha l-intimat fl-a]]ar parti tan-Nota ta' Sottomissjonijiet tieg]u meta talabha tapplika d-disposizzjonijiet tal-artikolu 175 u tordna lir-rikorrent jibdel ir-rikors promotur b'att ta' `itazzjoni;

G]alhekk il-Qorti ssib li wkoll ta]t dan l-aspett l-azzjoni rikorrenti hija irrita b'mod li ma tistax tissanaha;

G]al dawn ir-ra[unijiet il-Qorti qeg]da tidde`iedi r-Rikors:

1. Billi **tiddikjara li huwa null u intempestiv** g]ax ma [ewx im]arsa d-disposizzjonijiet tal-artikolu 460 tal-Kodi`i tal-Organi\\azzjoni u Pro`edura ~ivili; u

2. Billi **tiddikjara l-irritwalita' u n-nullita'** tal-istess Rikors g]ax mag]mul bi ksur tal-artikolu 164(1) tal-istess Kodi`i; u

3. G]alhekk **tieqaf milli tg]addi biex tqis fil-mertu t-talba tar-rikorrent u qeg]da te]les lill-intimat milli jibqa' fil-kaw\a**, bl-ispejje\ kontra r-rikorrenti.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.
9 t'Ottubru, 2001

Charles Falzon
Deputat Re[istratur
9 t'Ottubru, 2001